

Karjalain *pojat*

No 3
1958

MAANPUOLUSTUSVÄEN LEHTI

Peruskalliomme

— maanpuolustus

**Rakennusliike Aaltio
ja Eskelinen Oy**

Joensuu

**Keskusosuusliike
Hankkija r.l.**

Joensuun Tavarakeskus Oy.

Joensuun Rauta

**Joensuun Vuota- ja
Nahkakomppania Oy**

**Joensuun Ymp.
Osuusmeijeri**

Oy Kaukas Ab

Karjalan Talon Ravintola

**Vesi- ja Lämpöjohtoliike
P. Kemiläinen Oy**

Joensuu

Sarvamaa Oy

Joensuu

Oy. Wilh. Schauman Ab.

**Suomen Osuuskauppojen
Keskuskunta**

Hotelli Pielishovi

Joensuu

Karjalainen Kauppa-Aitta

ARVI A. LALLUKKA

**Pohjois-Karjalan
Kirjapaino Oy**

Rauma-Repola Oy

**Suomen Maanviljelijäin
Kauppa Oy.**

Urheiluliike M. Kakkonen

Joensuu

Tarma Oy

Tehdasosuusliike

Tohmajärvi

Vanha Apteekki

KARL. MANNELIN

Joensuu

KANSIKUVA: Suomen sodassa 1808—09 taistelleelle Liperin komppanialle ja sen päällikölle majuri Herman Johan von Burghausenille omistetun muistokiven paljastustilaisuudesta Liperissä syyskuun 14. pnä 1958.

POHJOIS-KARJALAN RESERVIUPSEERIPIIRI

Maanpuolustusystävällisten järjestöjen yhteistoiminnasta Pohjois-Karjalassa

Suuri ajan, voimien ja rahan määrä on kulutettu tekemällä rinnakkaista, jopa päällekkäistä työtä maanpuolustusharrastuksen merkeissä. En käy rajankäyntiin tarpeellisen ja välttämättömän välillä, mutta totean hajanaisuutta — ja vähäisiä saavutuksia.

Pohjois-Karjalassa keskitettiin muutama vuosi sitten merkittävimpien maanpuolustusasiaa ajavien yhteisöjen toiminta saman elimen ohjaukseen ja on Karjalan Poikien Kilta osoittautunut onnistuneeksi ratkaisuksi. Sen suurimpina jäsenyhteisöinä ovat maakunnan res.ups.- ja res.aliups.piirit, varuskuntien kerhot ja muistoristitoimikuntien edustukset. Pie-
nempiä on paljon ja uusia liittyy tämän tästä.

Karjalan Poikien Kilta toimii yhdistyslakien puitteissa hallituksineen ja toimihenkilöineen maakunnan hyvien yritysten eteenpäin auttajana ja toimeksi-panijana. Runsaasta ohjelmasta mainittakoon tässä vain viisi lähiajan yleispyrkimystä ja tavoitetta.

1. Isänmaallisten ja puolustusystävällisten yleisötilaisuuksien järjestäminen ja ohjelma-avustus.

2. Maakunnan historiaan liittyvien muistomerkkien pystyttäminen ja hoitaminen.

3. Maanpuolustusystävällisten julkaisujen tukeminen, toimittaminen ja levittäminen Pohjois-Karjalassa.

4. Suomen lipun käytön yleistäminen Pohjois-Karjalassa.

5. Kiltakirjoja jakaen ja kunniakiltajääkäreitä ja kiltajääkäreitä nimittäen on tarkoitus palkita maanpuolustustyössä uurastaneita maakunnan miehiä.

Kysytään, mitä pienet ja varattomat res.ups.kerhot ja res.au.yhdistykset voivat tehdä edellä lueteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi? Melkoisen paljon, jos työskennellään keskitetysti ja yhteisvoimin muiden samaa harrastavien yhdistysten kanssa, sillä

1. Yleisötilaisuuksien järjestäminen ei reserviläisjärjestöille ole konsti eikä mikään, koska ulkopuolista ohjelma-apua on saatavana.

2. Historiallisten tapahtumapaikkojen varustaminen muistomerkein tai -laatoin on enemmänkin tal-
koohenkeä kuin pääomaa kysyvä toimenpide. Pohjois-Karjalassa on avara työmaa kotiseudun kulttuuri-
muistomerkkien ja -muistojen vaalimiseksi ja tämä työ tuo uusia ystäviä oman järjestötoimintamme ulko-
puoleltakin.

3. Maanpuolustusystävällisten julkaisujen tilaaminen ja levittäminen on melko vähin äänin suoritettua, mutta tuloksekasta toimintaa. Omien standarien ja -adressien myynti, käyttö ja yleiseen käyttöön saaminen — jakelupisteitä lisäämällä — antaa tuloja ja tekee samalla jatkuvaa propagandaa asian hyväksi.

4. Suomen lipun levittämisessä riittää työtä — ihme kylläkin. Olemmehan kansana ja yksilöinä seisoneet Suomen lipun alla ja taistelleet sen puolesta vainon vuosina, mutta rauhan tullen suhtautuneet omaan lippuumme kuin mihinkä tahansa tarpeet-
maan ylellisyysesineeseen.

Tunnustakaamme pois, että monen res.upseerin ja res.aliupseerin talon pihalta puuttuu lipputanko, samoin kuin lipun kiinnitysteline kaupunkiasuntomme seinästä. Veljet, korjatkaamme tämä epäkohta pois omien rappujemme vieriltä — ja sitten puhukaamme asiasta myöskin naapurillemme. Useimmassa tapauksessa jo pelkkä esimerkkimme riittää asiointilan korjaamiseksi.

5. Kiltakirjojen jakoa on helppo lisätä. Kirjan luovutus on jo tarous sinänsä ja erinomainen apu juhlien ja kokousten virkistäjänä. Oikein hoidettuna tämäkin toimintamuoto on enemmän tuovaa kuin kuluttavaa, taloudellisestikin asiaa aprikoiden.

Tehokkaasti yhteistoiminnassa työskennellen Pohjois-Karjalasta saadaan sen entistä mainetta vastaava maakunta. Työtä riittää kaikille järjestöille, mutta keskitetty työskentely pelastaa turhasta rinnakkais-
työskentelystä, säästää voimia ja säästää rahaa, sekä kokoa rivimme entistäänkin suurempiin ponnistuksiin kykeneviksi.

Arvi A. Lallukka

Suokaa heidän tomulleen siunauksen huokaus

Kapt. Aatos Heinonkosken puhe Liperin komppanian
muistokiven paljastustilaisuudessa 14. 9. 1958

Pikkuvihan jälkeen, noin kaksisataa vuotta sitten, pyrittiin Suomen maanpuolustuksen järjestelyjen yhteydessä saattamaan Pohjois-Karjalan puolustus pysyvälle kannalle. Vuonna 1748 tehtiin valtiovallan taholta peitetty ehdotus siirtymisestä ruotujakojärjestelmään, mutta Pohjois-Karjalan rahvas ei tähän suostunut. Se halusi itse vastata rajan puolustuksesta vapaaehtoisesti. Kymmenkunta vuotta myöhemmin Pohjois-Karjalan rahvas ehdotti, että kaikki Pohjois-Karjalan miehet harjoitettaisiin sotatempuissa ja joka kuudennelletoista miehelle annettaisiin koulutus upseerintoiimeen Helsingissä. Tämä kaikki luvattiin kustantaa itse. Ruotsalaiset sotilasiantuntijat antoivat tästä suurta uhrautuvaisuutta ja isänmaallista mieltä osoittavasta ehdotuksesta hylkäävän lausunnon. Pysyvän sotavaen perustaminen jäi nyt pitkäaikaisen kiistan aiheeksi. Rahvas pysyi tinkimättä vaatimuksessaan, että he itse haluavat valita asettamilleen sotilaille myös upseeriston komentajaa myöten, ja että joukkoja ei saa käyttää muuhun kuin oman maakunnan puolustamiseen.

Pohjois-Karjalan kruununvouti, mahtava »Karjalan kuningas», Gabriel Wallenius teki ehdotuksen jääkärijoukon perustamisesta rahvaan esittämiä vaatimuksia noudattaen. Hänen ehdotustaan asettuivat toimekkaasti puoltamaan Savon Prikaatin komentaja, eversti Yrjö Maunu Sprengtporten ja läänin maaherra Otto Ernst Boije.

Huhtikuun 4. päivänä 1788 antoi kuningas julistuksen, että Pohjois-Karjalan rahvaan anomukseen oli suostuttu ja määrättiin maakunnan puolustamiseksi perustettavaksi Kuninkaallinen Karjalan Jääkärijoukko.

Pohjois-Karjalan rahvaalle luvattiin lisäksi helpoituksia verojen suorituksessa ja maanpuolustusvelvollisuudessa. Näitä lupauksia ei kuitenkaan toteutettu. Näin ollen pohjoiskarjalaiset saivat suorittaa tavalisten verojensa lisäksi vielä Kuninkaallisen Jääkärijoukon ylläpitämiseksi tarkoitetun jääkäriveron ja jääkärijoukon asettamisesta huolimatta oli jokainen mies velvollinen lähtemään rajan puolustukseen. Oli jouduttu taloudellisesti raskaan verotuksen alaisena

täydelliseen asevelvollisuuteen. Tästä syntyi hiukan nurinaa, mutta jokainen Pohjois-Karjalan mies täytti tinkimättä tehtävänsä isänmaata kohtaan.

Jääkärijoukon vahvuudeksi oli määrätty 6 komppaniaa, joiden kunkin vahvuus oli 100 miestä. Aluksi perustettiin vain viisi komppaniaa, nimittäin Liperin, Tohmajärven, Kiteen, Ilomantsin ja Pielisen komppaniat.

Liperin komppanian harjoittajiksi määrättiin veljekset Herman Johan ja Berndt Fredrik von Burghausen, jotka juuri Haapaniemen Kadettikoulusta valmistuttuaan olivat värnikeiksi ylennettyinä siirretty tänne. Komppanioiden muodostaminen sujui nopeasti. Nyt myös Liperin komppanian samoin kuin Karjalan Jääkärijoukon ja rajanpuolustusjoukkojen ansiosta vuosien 1788—1790 sota ei johtanut mihinkään merkittäviin taisteluihin, vain joukkojen siirto-liikkeitä suoritettiin ja olemassaolollaan nämä joukot suojasivat maakunnan vihollisen hyökkäyksiltä.

Sodan jälkeen organisoitiin Kuninkaallinen Karjalan Jääkärijoukko uudelleen. Nyt oli komppanioita neljä, kussakin sata miestä. Aluksi muodostettiin vain Liperin ja Tohmajärven komppaniat ja kaksi vuotta myöhemmin Pielisen ja Pälkjärven komppaniat.

Liperin komppanian päälliköksi määrättiin kapteeni Gustaf Hult, joka muutti asumaan Simananien kartanoon. Pian hänet ylennettiin majuriksi. Vuonna 1805 hän kuoli halvaukseen ja siunattiin haudan lepoon Liperin kirkkomaahan. Nyt tuli komppanian päälliköksi kapteeniksi ylennetty ja sodasta lähtien yhtäjaksoisesti komppaniassa palvellut Herman Johan von Burghausen. Tämän soturin nimi liittyy välittömästi Liperin komppanian historiaan sen perustamisesta alkaen viimeiseen taisteluun asti. Hänen sukunsa oli lähtöisin Saksasta, mutta jo hänen isoisänsä isoisä Hans von Husen palveli Ruotsin kuninkaan Kaarle IX:n henkivartiokomppaniassa kapteenina ennen 30-vuotista sotaa.

Tämän poika eversti Herman von Husen johti Karjalan Ratsurykmenttiä Lundin taistelussa 1676. Sitkeydellään ja joukkonsa iskuvoimalla hän ratkaisi taistelun ruotsalaisten voitoksi. Se oli kallis voitto,

sillä komentajansa rinnalla makasi taistelukentällä kaatuneina suurin osa Karjalan rakuunoista. Sotilaallisista ansioistaan hänet oli aateloitu nimellä von Burghausen. Tämän kunniakkaan soturin poika Erik Johan von Burghausen palveli Karjalan Rakuunoissa, mutta 1709 hän joutui venäläisten vangiksi 13 vuoden ajaksi.

Hänen poikansa Joachim Fredrik von Burghausen varmaankin isänsä kohtalosta kauhistuneena antautui rauhan töihin toimien maakanslistina Loviisassa ja myöhemmin hovishihteerinä. Hänen perheeseensä syntyi tyttärien lisäksi kaksi poikaa Herman Johan ja Berndt Fredrik. Esi-isiltään peritty sotilaan veri johti heidät karjalaisten soturien pariin tänne Pohjois-Karjalaan. Nämä veljekset olivat täysin suomalaistuneet ja myöhemmin elämänsä aikana Liperissä Lamminniemen kartanossa asuen heistä tuli karjalaisia ja liperiläisiä.

Sataviisikymmentä vuotta sitten oli palvelus sotaväessä aivan toisenlaista kuin nykyään. Kutsuntojen sijasta suoritettiin värväys ja palvelukseen tulevalle maksettiin pestiraha, joka oli aluksi vähäinen, mutta myöhemmin maksettiin 3 riikintaalerialia, eli kolmasosa hevosen hinnasta. Sotamiehen palkkana oli 1/2 tynnyriä ruista ja 1/2 tynnyriä ohraa vuodessa. Sotamiehet yleensä elivät puutteessa, eivätkä he aina saaneet palkkaansa. Kaikista puutteista huolimatta halukkaita oli aina tarjolla.

Pestauksen yhteydessä annettiin miehelle numero ja suomalainen nimi muutettiin ruotsalaiseksi. Niinpä Tutjunniemen Jussi Karttusesta tuli N:o 9 Johan Snäll, Lamminniemen Heikki Kirkisestä N:o 12 Henrik Eld ja Liperinsalon Hyttisestä N:o 16 Petter Mark.

Jääkäreille annettiin puvut ja aseet. Karjalan jääkärien puku oli perusväriltään vihreä, jota väriä ei millään muulla joukko-osastolla ollut. Tumma korkea hattu oli varustettu valkoisella nauhalla ja keltaisella töyhöllä. Takin vuori ja housut olivat valkoiset. Puku ei kuitenkaan ollut kaikilla yhtenäinen. Varojen puutteesta käytettiin monenlaisia vanhoja pukumalleja ja vasta ennen Suomen sotaa saatiin yhtenäiset vahvistetut puvut.

Aseena oli suustaladattava piilukkoinen lyhyt tussari. Ampumatarvikkeita oli vähän.

Komppanian harjoitukset pidettiin Liperissä asuville Liperin kirkon läheisyydessä sunnuntaisin. Tällaisia kirkoparaateja oli aluksi useammin, mutta myöhemmin ne rajoitettiin neljäksi vuodessa. Kesällä kokoonnuttiin Joensuuhun, missä nykyisen lyseon ja kaupungintalon välisellä alueella suoritettiin 2 viikkoa kestävä harjoitus.

Jääkärijoukolla oli myös soittokunta, josta todennäköisesti puolet oli sijoitettuna Liperissä. Tämä soittokunta on soittanut Burghausenien marssia, joka nykyisin tunnetaan Karjalan Jääkärien marssina.

Jääkärijoukon upseeristoa asui runsaasti Liperissä, joka tuona aikana oli Pohjois-Karjalan sivistyksellinen keskus. Siikasalmen, Simananniemen, Lamminniemen, Anttolan ym. hovit olivat upseereiden asuttavina ja omistuksessa. Osa upseereista asui muualla Suomessa. Suomen sotaan asti mm. Burghausenit asuivat Maaningan Tavisalmessa.

Rauhallisesti kului aika Liperin komppanian harjoittelussa lähes 20 vuotta. 1808 alkuvuonna levisi tieto venäläisten hyökkäysaikeista. Helmikuun alussa annettiin liikekannallepanokäskey. Kuun puolivälissä

jääkärijoukko oli kokoontunut Joensuuhun. Siellä todettiin, että Liperin komppaniasta oli paikalla 144 miestä 6:n puuttuessa. Joensuussa järjestettiin varmistus rajan suuntaan. Viestit muualta Suomesta kertoivat sodan syttyneen ja vihollisen hyökkäävän jo kaukana Suomen sydämessä.

Maaliskuun 8 päivänä lähti Kuninkaallinen Karjalan Jääkärijoukko marssimaan aluksi kohti länttä jättäen oman maakuntansa laukaustakaan vihollista kohti ampumatta. Saatua käskyä oli toteltava. Tämä aiheutti tyytymättömyyttä sekä rahvaan että jääkäreiden keskuudessa. Nyt tänne jäivät Olli Tiaisen joukot maakunnan turvaksi. Liperin komppania marssi yhdessä muun Jääkärijoukon kanssa kantaamuksineen ja ajoneuvoineen Tuusniemen, Nilsin, Iisalmen kautta kahdessa viikossa melkein pysähtymättä lähelle Oulua Liminkaan liittyäkseen pääarmeijaan. Maaliskuussa suoritettuna marssina oli tämä loistava osoitus joukon erinomaisesta koulutustasosta. Noin 500 km marssien kahdessa viikossa on nykyäänkin mille tahansa pataljoonalle tavoiteltava saavutus.

Samanaikaisesti perääntyi pääarmeija kauaksi Pohjanmaalle taisteluakaan taistelematta. Ruotsalainen kyvytön ylipäällikkö oli arvioinut mahdollisuutensa väärin. Karjalan jääkärit saivat Limingassa levätä lähes kuukauden. Talven synkeys oli kuitenkin vaihtumassa kevään valoisuudeksi. Huhtikuun lopulla levisi perääntyvien joukkojen keskuuteen tieto Siikajoella ja Revonlahdella saavutetuista voitoista. Revonlahden taistelu muodostui käännepohdaksi sodalle. Karjalan Jääkärijoukko sai kunniakkaan tulikasteensa tässä taistelussa. Urheasti taistellen he saivat taistelun ratkaisevimmassa kohdassa osoittaa miehuuttaan. Sitkeydellään ja iskuvoimallaan he turvasivat Revonlahden voiton. Nyt muuttui marsisuunta etelään vihollisen vuorostaan perääntyessä.

Seuraavan kerran Liperin komppania joutui taisteluun Lapualla. Täällä Burghausenin johdolla liperiläiset kuuluivat aluksi reserviin, mutta ratkaisuhetkellä oli heidän vuoronsa hyökätä ja vihollinen oli pakotettu perääntymään. Koko Liperin komppania kunnostautui tässä taistelussa ja komppanian päällikkö sai kiitosmaininnan. Tässä taistelussa Liperin komppania sai antaa ensimmäiset kaatuneensa. Neljästä kaatuneesta oli Antti Huhtilainen Liperistä kotoinen.

Lapuan jälkeen seurasi moniviikkoinen toimeliaisuuden aika, mutta vasta Alavudella runsasta kuukautta myöhemmin paukkuivat liperiläisten tussarit ja jälleen kunnostautuen. Erikoista urhoollisuutta ja neuvokkuutta mainitaan osoittaneen komppanian päällikön Herman Johan von Burghausenin ja 1. luutnantin Henrik Adolf Humblen, joka palkittiin urhoollisuusmitalilla. Taistelussa kaatuivat liperiläiset Antti Hyttinen, Johan Karttunen, Matti Jakonen ja Lauri Tolonen.

Nyt olivat voimasuhteet taistelussa vaihtumassa. Suomalaiset olivat perääntymässä. Ruonan—Salmen—Menkijärven kolmipäiväisessä taistelussa liperiläiset jälleen osoittivat uljuutta, mutta taistelukentälle jäi lepäämään 8 liperiläistä, ja vangeiksi jäi 10.

Yliä kuului Liperin komppanian kunnialuetteloon Oravaisten taistelu. Tässä taistelussa sinetöitiin sodan ratkaisu. Suomen armeija lyötiin. Yli tuhat suomalaista jäi taistelukentälle kaatuneina. Vihollisen tap-

piot olivat samansuuruiset. Tässä katkerassa taistelussa liperiläiset täyttivät tehtävänsä esimerkillisesti. Karjalan Jääkärijoukon päällystö kunnostautui yleensä, mutta erityisesti mainitaan liperiläisten päällikkö Herman Johan von Burghausen. Liperiläisistä kunnostautuneista mainitaan neljä aliupseeria ja jääkäriä.

Tämän taistelun jälkeen jatkui perääntyminen lähelle Oulua, josta Karjalan jääkärit lähetettiin Sandelsin tueksi Iisalmen luo. Sodan onni oli kuitenkin kääntynyt. Perääntyminen jatkui Tornioon ja edelleen Ruotsin puolelle. Karjalan jääkäreiden tappiot olivat olleet suuret. Komppanioita yhdistettäessä liitettiin jäljellä olevat 26 liperiläistä Tohmajärven komppaniaan. Perääntyminen jatkui Ruotsin puolelle Uumajaan, joka on Vaasan kohdalla. Sodan kärsimykseen kuului vielä viimeinen katkera taistelu Hörneforsissa. Karjalan jääkäreiden viimeiset rippeet taistelivat majuriksi ylennetyn Herman Johan von Burghausenin johdolla viimeisen taistelunsa. Pelottoman soturin, liperiläisten päällikön haavoituttua joukko hajaantui taistelukentältä hämärän suojiin pelastautuen. Urhoollisuutta osoittaneiden luettelossa tapamme nimet Herman Johan von Burghausen, Sakari Virkkunen ja Johannes Tahvanainen. Kaikki vaikeasti haavoittuneina.

Tämä taistelu oli myös sodan päätös. Kaikki suomalaiset joukot koottiin Uumajan torille Döbelnin katselmusta varten. Suomen armeijan rippeet seisivat kaukana isänmaastaan voitettuina, taisteluiden uuvuttamina, harvennein rivein — 40 Karjalan jääkäriä heidän joukossaan. Vuosisatainen Ruotsin ja Suomen yhteys oli katkennut. Suomalaisten ihailema Sandels tarkasti rääsyiset rivit ja piti joukoille puheen, jonka loppuosa kuului seuraavasti:

Ruotsalaiset! olkaa ylpeitä siitä, että olette nähneet nämä suomalaiset rippeet! — Katsokaa heidän kuituneita ruumiitaan ja heidän kapeita kasvojaan, — niissä on merkkejä heidän uskollisista, vaikkapa hyödyttömistä ponnistuksistaan synnyinmaansa vapauttamiseksi kuluneina vuosina.

Ja te suomalaiset! Yhtä pyydän teiltä: Kun lähesytte niitä paikkoja, missä olemme voittaneet vihollisemme, ja kun siellä näette viheliäisen sorakummun, joka peittää kaatuneet toverimme, suokaa silloin heidän tomulleen siunauksen huokaus: — he ovat kuolleet sankareina — ja heidän tuhkaansa vartioivat kunnian haamut. —

Sen minä vakuutan teille ja sen te itsekini tulette huomaamaan, että soturiliitto, joka on solmittu taisteluissa, vaaroissa, veressä ja kuolemassa, ei koskaan hajoa. Niinpä siis te ja me olemme varmoja toistemme rakkaudesta: soturiveljeys kestää elonajan loppuun, ja se kiitollisuus, jota teille olen julistanut ja nyt julistan, on tähän yhteiseen liittomme erottamattomasti yhdistetty.

Suomalaiset! Veljet! Jos minun sanojani voisivat verikyneleat silmistäni vahvistaa, virtaisivat ne nyt ja jokainen pisara vakuuttaisi teille minun kunnioitustani — ystävyyttäni.

Rauha oli tullut. Liperiläiset soturit palasivat lähes kaksi vuotta kestäneeltä sotaretkeltään kotiseudulle. Neljäs osa heistä oli saanut viimeisen leposijansa sotatantereiden mullassa. Liperin komppanian kunniakas toimintakausi oli päättynyt, mutta taisteluissa solmittu soturiliitto kesti heidän elämänsä loppuun.

Valtakunnallinen Kollaan miesten muistomerkki Kontiolahden varuskunta-alueelle

Talvisodassa Kollaan rintamalla taistelleen 12. divisioonan miesten valtakunnallisesta muistomerkkihankkeesta olemme pyytäneet tietoja divisioonan sodanaikaiselta valistusupseerilta kapteeni Erkki Palolammelta.

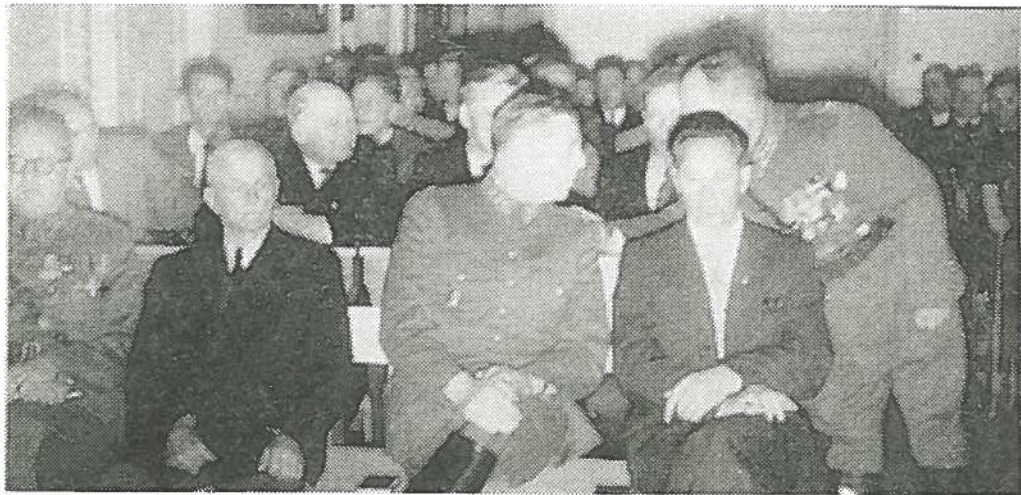
— Kollaan miehille on yhteisten perinteiden vaaliminen ollut vaikeampaa kuin kenties useimpien muiden rintamien taistelijoille sen vuoksi, että meikäläiset asuvat hajallaan maan eri puolilla, kertoi kapteeni Palolampi. — Divisioonamme pääosa oli karjalaisia ja sen runkona oli Viipurin Rykmentti. Meidän karjalaisemme asuvat nyt siirtoväkenä ympäri maan. JR 69 taas, joka viimeisessä suurtaistelussa suoritti niin raskaan ja kunniakkaan osan, oli täydennysrykmenttinä koottukin eri sotilaspiireistä. Upseereista oli suurin osa Helsingistä ja muista kaupungeista. Joillakin paikkakunnilla Kollaan miehiä asuu hieman enemmän, esimerkiksi Saimaan eteläpuolen Karjalassa sekä paikoin Pohjois-Karjalassa ja Savossa, mutta näiden asumapaikkojen perusteella kävisi mahdottomaksi ratkaista, olisiko valtakunnallisen muistomerkin paikaksi soveliaain esimerkiksi Parikkala, Imatra, Liperi, Joroinen, Joensuu vaiko Savonlinna. Ei ole paikkakuntaa, joka entiseen aluejärjestelmään vedoten voisi tulla juuri valtakunnallisen muistomerkin paikaksi. Omille rintamamiehille tietysti mikä seutu tahansa voi pystyttää oman muistomerkkinsä.

— Sen sijaan on eräs ratkaisuperuste, joka tekee asian yksinkertaiseksi. Niin kuin tiedämme on puolustusvoimien piirissä eri joukko-osastoille annettu historiallisia perinteitä vaalittaviksi. Kollaan joukkojen perinteet on jo annettu divisioonamme suoranaisselle kaaderi-perilliselle Karjalan Jääkäripataljoonalle, joka on sijoitettu Kontiolahdelle. Tällä täysin asiallisella perusteella ja jo tapah-tuneeseen tosiasiaan nojautuen nousi Kollaan miesten
Jatk. seur. siv.

puun asti. Tästä soturiliitosta on olemassa lukemattomia kauniita todisteita. Varmimman turvan ja tuen Liperin jääkärit saivat majuri Herman Johan von Burghausenista, joka vaivojaan ja varojaan säästämättä auttoi jääkäreitä heidän vaikeuksissaan.

Noin sata vuotta sitten Liperin jääkäreiden elämän ilta päättyi, ja heidän maallinen tomumajansa siunattiin Liperin kirkkomaahan. Kenenkään heidän hautapaikkansa ei ole meidän tiedossamme, mutta tämän kirkkomaan multa huokuu meille heidän kertomaansa: — He taistelivat isänmaan vapauden puolesta urhoollisesti ja uskollisesti, he olivat valmiit antamaan henkensäkin tämän rakkaan maan puolesta.

Nykyinen sukupolvi on pyhittänyt muistokiven heidän kunniaukseen. Tämän muistokiven sanoma on tarkoitettu meitä itseämme varten ja tämä sanoma on: — suokaa heidän tomulleen siunauksen huokaus: — he ovat kuolleet sankareina — ja heidän tuhkaansa vartioivat kunnian haamut.

Kansalaisjuhlasta Kiteellä. (Eturivissä vas. pastori Hytönen, kunniakiltajääkäri Vinter, ev. Saukkonen, toim.joht. Rautiainen, kapt. Pitkänen ym).

SANA NÄYTTÄÄ TIETÄ!

Maanpuolustusjuhlaa vietettiin Kiteen Ev. Kansanopistolla 21. 9. 58, jolloin mm. jaettiin jatkosodan muistomitaleita useille kymmenille sotainvalideille. Arvokasohjelmaisen juhlan yhteyteen liittyi vielä kenttähartaus, jonka piti kansanopistonjohtaja, pastori Joose Hytönen aiheenaan 2. Piet. 1:19 »Sitä lujempi on meille nyt profetaallinen sana, ja te teette hyvin jos otatte siitä vaarin niinkuin pimeässä paikassa loistavasta lampusta».

Puheen loppuosasta poimimme tähän muutamia ajatuksia: »Tällaisessa juhlassa kohdistuvat ajatuksemme aivan itsestään tähän rakkaaseen maahan, jonka Jumala on asuttavaksemme antanut. Syventymättä yksityiskohtiin voidaan sanoa niin, että meidän kansallinen historiamme on ollut jatkuvaa taistelua, pimeyden ja valon vuorottelua. Paljon on ollut ahaita aikoja, paljon kyneleitä ja kärsimystä, jopa aika ajoin eletty niukka onnikin on enimmäkseen koettu ikäänkuin ristin varjossa.

Yksi on kuitenkin totta: Jumalan sana on läpi pimeyden ollut tiennäyttäjänä kansallemme. Jos avaa sukupolvien käyttämän vanhan raamatun, löytää siitä kyynelten merkitsemät käyttöjäljet nimenomaan niiltä kohdin, joissa kehoitetaan uupumattomaan työhön ja vakuutetaan Herran uskollisuutta. Menneet

sukupolvet ovat jaksaneet kulkea tiensä Jumalan sanan varassa. Se on heille antanut kestävyyttä rakentaa vainovuosien jälkeen uudet kodit ja kyntää nurmettuneet pellot. Jumalan sana on kansallemme merkinnyt ehtymätöntä elinvoimaa ja pimeinä päivinä valoisaa toivoa.

Siksi voi rohkeasti sanoa: Se kansa, jolla Jumalan sana säilyy, se kansa elää, se jaksaa rakentaa, se säilyttää uskonsa uuteen huomiseen! Pimeys ei sille koskaan tule niin synkäksi, ettei siihen lankeaisi toivon sädettä. Sana näet seisoo vahvana vaikka ajat vaihtuvatkin.

Teette hyvin jos otatte siitä sanasta vaarin, opettaa meitä raamattu. Kun siis luet pyhää Kirjaa, ajattele mitä sen valo on merkinnyt ennen meitä eläneille! Ota vaarin sanan neuvoista! Anna sanan ohjata elämäsi! Valaiskoon se omatuntosi tekemään kaikessa Jumalan tahto! Jos Jumalan tahto saa kunnian elämässämme, me parhaalla mahdollisella tavalla palvelemme myöskin ajallista isänmaatamme. Ja sikäli kuin Jumalan tahto saa kansamme elämässä tapahtua, on sillä tulevaisuus ja toivo. Profeetallinen sana pysyy lujana, eikä Herra hylkää palvelijoihinsa. Ankarat ajat ja koettelemuksetkin ovat silloin merkejä vain siitä, että olemme Hänen käsissänään.»

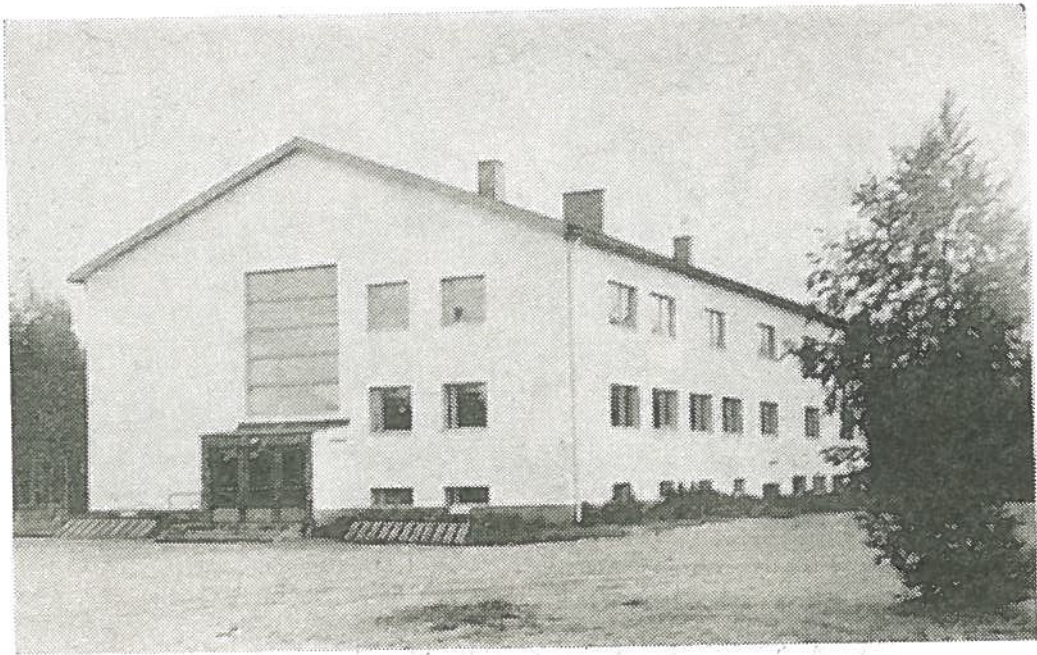
keskuudessa ajatus rintamamme valtakunnallisen muistomerkin sijoittamisesta Kontiolahden varuskunta-alueelle. Se oli eräiden Kollaan yksikköjen majoituspaikkana sodan päätyttyä ja siellä myös asuu joukko kollaalaisia. Tässä on siis kysymys entisen 12. D:n miesten nykyiselle armeijallemme puuhaamasta muistomerkistä, ei mistään paikallisesta yrityksestä.

— Muistomerkkiajatus ryhdyttiin kehittämään jo keväällä, jolloin ehdotus selostettiin kirjallisesti noin kolmelle sadalle meikäläiselle, joiden osoitteet olivat tiedossamme, ja he levittivät tietoa edelleen. Ajatus saikin heti lämpimän kannatuksen. Asialle oli luotu pohja esittelemällä se Puolustusvoimien Komentajalle, joka hyväksyi ajatuksen, ja Karjalan Jää-

käripataljoonan komentajalle everstiluutnantti Riuttalalle, joka sen tapahduttua myös innostuneesti ryhtyi asiaa kehittämään ja lupasi pataljoonineen olla yrityksessä mukana kaikin mahdollisin keinoin.

— Kollaan divisioonan edustaja kävi heinäkuun alussa Kontiolahdella tutustumassa suunnitellun muistomerkin ympäristöön. Ehdolla oleva paikka on kuin juhlapaikaksi luotu. Harjunrinteen alla on tasainen kenttä, jota pataljoonan eräissä vaiheissa on juhlapaikkana käytettykin. Se on neljän tien risteyskohdassa ja sen läheisyyteen, mutta ei liian lähelle, on suunniteltu varuskunnan hallinnollinen keskus, esikuntarakennus ym. Paikka on rauhallinen, syrjässä varsinaisista harjoituskentistä ja lähellä varuskunta-

Jatk. siv. 13.

Ylämyllyn varuskunnan kasarmi 1, johon on sijoitettu aliupseerikoulu

Pohjanmaan Tykistörykmentti, sen perinteet ja varuskunta

(Suomen Kenttätykistön Säätiön vuosikirja n:o 1:stä lyhentänyt kapt O Pyykkö)

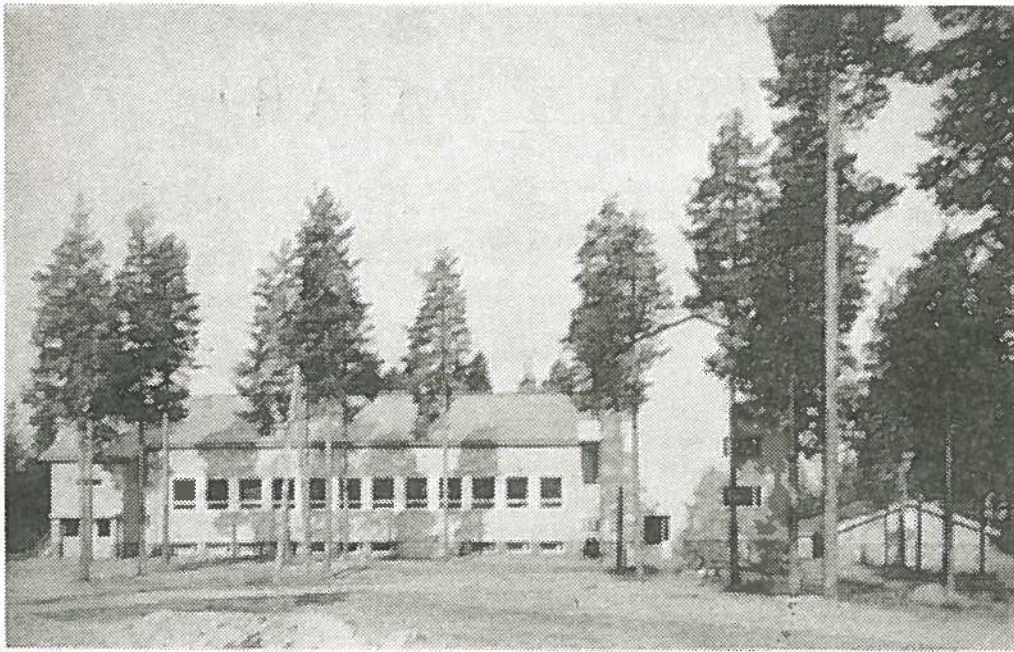
Pohjois-Karjalassa Liperin pitäjän Liperin kylässä sijaitsee Ylämyllyn varuskunta, jossa Pohjanmaan Tykistörykmentti kouluttaa Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Kainuun ja Pohjanmaan nuorukaisista tykkimiehiä. Varuskunta sijaitsee luonnonkauniilla paikalla Pyhäselän luoteispuolella Joensuuhun johtavan rautatien ja maantien tuntumassa. Varuskunnan aluetta, joka on mäntymetsää kasvavaa kuivaa kangasmaastoa, ympäröivät kirkasvetiset järvet ja lammet, Matkalampi, Harinjärvi, Jyrinjärvi ja Leinosenlampi.

Kantahenkilökunnan asunnot sijaitsevat hajallaan Leinosenlammen ja Jyrinjärven rannoilla. Kasarmirakennukset on keskitetty erilleen kantahenkilöstön asunnoista, sijaiten Väinö Linnan »Tuntemattomasta sotilaasta» tutun paloauekan laidassa. Kasarmirakennukset ovat nykyaikaisia, samoin kuin ruokalarakennus. Kantahenkilöstö, esikunnat, sairaala sekä pääosa varastoista ja korjaamoista on sijoitettu välirauhan aikana rakennettuihin parakkeihin.

Ylämyllyn varuskunta-alue varattiin puolustuslaitokselle välirauhan aikana jolloin sinne sijoitettiin 8. Prikaati. Miehistöparakit, varastot ja kantahenkilöstön asunnot rakennettiin kiireessä osittain hirsistä, osittain laudoista. Osan varastorakennuksista ja tallit rakensivat joukot itse. Suuri osa näistä rakennelmista on käytössä edelleenkin. Sodan aikana oli varuskuntaan sijoitettu huoltolaitoksia, mutta sodan jälkeen 1 p:nä helmikuuta 1945 muutti sinne II/KTR 1 Kontiolahdelta. Tästä alkaen on Ylämylly ollut tykistövaruskunta. Varuskunnan rakennustoiminta on puolustuslaitoksen niukkojen määrärahojen takia ollut

verrattain hidasta. Lahoamistilassa olevien parakkien tilalle on kuitenkin jo saatu rakennetuksi uudet kasarmit. V. 1951 valmistui ensimmäinen kasarmirakennus, joka silloin valmistuttuaan tarjosi tilat kahdelle perusyksikölle. Nykyisin on rakennukseen sijoitettu aliupseerikoulu ja alakerrokseen rykmentin keskusvarasto. Kolme vuotta myöhemmin valmistui 3-lamellinen kasarmirakennus. Tällöin pääsivät viimeisetkin varusmiehet pois parakkirakennuksesta. Rakennukseen on sijoitettu 3 perusyksikköä. Rakennuksen sisätiloista kannattaa mainita, että jokaisen lamellin ylimmässä kerroksessa on voimistelusalit, kahdessa keskimmäisessä kerroksessa sijaitsevat miehistötuvat ja alimmassa luokat, varastot ja elokuvahalli. Vuonna 1956 valmistui ja otettiin käyttöön uusi tilava ja ajanmukainen talousrakennus. Rakennuksessa sijaitsee ruokalan, keittiön ja tarpeellisten varastotilojen lisäksi varusmiesten ja kantahenkilöstön saunat sekä kantahenkilöstön pesutupa kuivaus- ja mankelihuoneineen. Parhaillaan on rakenteilla keskuskorjaamo, johon tulee asehuoltola, autohuolto ja -korjaamo, yhteinen koneistamo, hitsaamo ja maa-laamo, hienomekanikon eli optikon huone, peseytymis-, ruokailu- ja oleskelutilat, kasarmihoitoalueen sähkö- ja putkiversta.

Saadessaan nykyisen nimensä rykmentti sai vuosipäiväkseen marraskuun 5 päivän tuona päivänä v. 1580 käydyn Käkisalmen taistelun muistoksi. Käkisalmen taistelussa johti Ruotsi-Suomen joukkoja Pontus de la Gardie. Hänen joukkojensa vahvuus oli noin 5000 miestä, joista tykkimiehiä n. 120 »tykistökomentajanaan» Olavi Olavinpoika. Hänen käytettävissään

Varuskunnan ruokalarakennus

lienee ollut 10—12 rautaputkista ja puulavettista suustaladattavaa tykkiä, joitten kaliperi vaihteli 25—600 mm:iin. Ampumaetäisyys oli pari-kolmesataa metriä ja vaativat tykit jopa 11—17 hevosen valjakoita liikkuaakseen.

Käkisalmen linna oli novgorodilaisten miehittämä ja se tuli de la Gardien valloittama. Ennen kuin hän ryhtyi varsinaiseen hyökkäykseen antoi hän tykistönsä pehmittää linnoitusta. Olavi Olavinpoika ampui »patteristollaan» yhden yön ajan hehkuvan punaisiksi kuumennettuina kiviä ja rautaluoteja ja jopa sytytysaineella, tervalla ja pihkalla täytettyjä palavia säkkejäkin linnaan. Sen puurakennelmat eivät tätä kestäneet, vaan syttyivät palamaan ja tekivät elämisen linnassa mahdottomaksi. Aamulla 5. 11. antautui novgorodilainen varusväki.

Tässä taistelussa suomalainen kenttätykistö ratkaisevasti vaikutti taistelun lopputulokseen, joten sen muisto soveltuu hyvin rykmentin vuosipäivän aiheeksi.

Samalla kun tasavallan presidentti määräsi tämän päivän vuosipäiväksi, hän antoi rykmentille säilytettäväksi ja vaalittavaksi ennen talvisotaa toimineen Kenttätykistörykmentti 3:n perinteet. Tämä rykmentti perustettiin vapaussotamme jälkeen itsenäisen Suomen armeijan perustamisen yhteydessä tammi-kuussa 1919 Lappeenrannassa. Siinä oli ensin neljä patteristoa, mutta vähitellen se muuttui kokoonpanoltaan nykyistä PohmTR:iä vastaavaksi käsittäen rykmentin esikunnan, AuK:n ja yhden patteriston. Jo 1920 se siirtyi osin Mikkeliin ja pääosin Riihimäelle ja v. 1928 kokonaisuudessaan Riihimäelle. Vv. 1919—1920 joutui KTR 3:n 8. Ptri toimimaan Salmin suunnassa rajavartiotehtävissä. Kerran tätä tehtävää suorittaessaan patteri joutuikin ampumaan 600—700 laukausta.

Talvisodan YH:n alkaessa joutui KTR 3 suoja-joukkopatteristona Psto/3.Pr:na, Karjalan kannakselle, ja liitettiin sodan alettua KTR 1:een III Patteristoksi osallistuen koko sodan ajan majuri K. Lausteen joh-

tamana Keski-Kannaksen taisteluihin. Sodan päätyttyä siirtyi patteristo Lemille, jossa sulautui Psto/1. Pr:iin.

Talvisodan liikekannallepanossa voidaan katsoa vasta varsinaisesti PohmTR:n kantajoukon alkavan muodostua. Silloin joutui Savo-Karjalan sotilaslääni, johon kuuluivat Sortavalan, Savonlinnan ja Joensuun sotilaspiirit, perustamaan yhden kolmipatteristaisen kenttätykistörykmentin KTR 12:n seuraavasti:

Sortavalan sotilaspiiri I Pston Jaakkimassa,

Savonlinnan sotilaspiiri II Pston Savonlinnassa ja Joensuun sotilaspiiri III Pston Onttolassa.

Yhdyssiteenä entiseen KTR 3:een oli se, että koko tämän uuden rykmentin kaaderihenkilökunta oli sieltä.

Tämän rykmentin tykkikalustona oli kaikilla patteristoilla 76 K/27. Useilta tykkimiehiltä puuttui henkilökohtainen ase, eikä kaikilla ollut asepukuakaan, ainoastaan kokardi siviilipuvun hatussa. Sodan alettua ilmeni sitten myös tykkimiehen suurin köyhyys, ammuspula.

Näin puutteellisin välinein tämä rykmentti kuitenkin osallistui Kollaan, Uomaan ja Pitkärannan taisteluihin. Taitoa ja tahtoa tykkimiehillä oli, mutta niin mitättömällä ammusmäärillä, kuin silloin oli käytettävissä, ei tykistö pystynyt paljoakaan taistelun kulkuun vaikuttamaan.

Kun Talvisota 13. 3. 1940 päättyi, vetäytyi koko KTR 12 Pohjois-Karjalaan I Patteriston asettuessa Kontiolahdelle, II Patteriston Liperin Kiessaloon ja Käsämään ja III Patteriston Liperin Vaivioon.

Täällä vanhat reserviläiset vähitellen kevään ja kesän kuluessa kotiutettiin ja nuoria asevelvollisia saapui tilalle. Samalla tämä rykmentti vähitellen pieneni yhdeksi patteristoksi, nimeltään Psto/9. Pr ja sen pääpaikaksi tuli Kontiolahden Kontioniemi, 9. Prikaatin muodostama varuskunta. Kuitenkin joutui 1. Ptri olemaan Koverossa ja 2. Ptri Ilomantsissa.

Kun liikekannallepano Jatkosotaa varten 17 p:nä kesäkuuta 1941 julistettiin, joutui Joensuun sotilas-

KITEEN PAJARI

Kun Ruotsi-Suomen kuningatar Kristiina vuonna 1651 jakeli koko silloisen Käkisalmen läänin kreivi- ja vapaaherrakunniksi sodissa tai muuten valtion palveluksessa ansioituneille aatelismiehilleen, sai kreivi ja valtaneuvos Aksel Lillje vapaaherrakuntansa Kiteen pogostalta. Siihen tuli kuulumaan 20 kylää, joissa oli yhteensä 257 taloa, verotuotoltaan 983 arviouruplaa. Valtaneuvos Lillje ei tietävästi käynyt koskaan tässä vapaaherrakunnassaan, vaan asetti voutinsa asumaan tänne, hoitamaan verojen kokoamisen ja toimittamisen isännälleen.

Ensimmäisen voudin nimi ei ole säilynyt muistissa, mutta hänen musta maineensa on kulkenut suusta suuhun sukupolvesta toiseen. Ei ole edes tietoa siitäkään, oliko hän suomalainen vai ruotsalainen. Kansan suussa säilyneissä tarinoissa nimitetään häntä vain »Kiteen pajariksi».

Pajarin talon sanotaan olleen Kiteen- ja Hyypiinjärven välisellä kannaksella kirkolle menevän maantien pohjoispuoleisella korkealla rinteellä, mistä oli ihana näköala yli molempien jävenselkien. Ne jotka ovat 1870-luvulla nähneet tämän pajarin »hovin» perustan jäännökset, ovat kertoneet, ettei hovi ollut suuren suuri sen ajan oloihinkaan verraten. Viljelyksiä ei pajarilla ole ollut ja mitäpä hän niillä olisi tehnytään; olihan veronkannossa tarpeeksi touhua.

Morsiamen ryöstö ensi yötä varten. — 1600-luvun kuparipiirros

Todellakin surullisen kuuluisan nimen tämä Kiteen pajari, samoin kuin monet muutkin verovoudit, on raakuudellaan, julmuudellaan ja epäinhimillisellä kansan kohtelullaan jättänyt jälkipolvien muisteluihin. Muistan setäni lapsuusvuosinani kertoneen tarinoita Kiteen julmasta pajarista seuraavaan tapaan:

Pajarilla oli tapana tulla Kiteen kirkkoon niinä pyhäpäivinä, jolloin pappi luki tärkeitä tiedoituksia.

piiri perustamaan koko kenttätykistörykmentin, KTR 2:n. Sen komentajaksi tuli Psto/9. Pr:n komentaja evl Palletvuori ja ensimmäiseksi patteristoksi Psto/9. Pr. II. Psto perustettiin Outokummussa Kuusjärven pitäjän miehistä ja III Psto Liperin Käsämässä sikäläisistä reserviläisistä. Kaaderihenkilökunta näihin saatiin Psto/9. Pr:sta. Rykmentti oli siis täysiverisesti pohjoiskarjalainen. Tämä KTR 2 kuului pohjoiskarjalaisista ja pohjoissavolaisista muodostettuun 7. Divisioonaan. Sen taistelujen tie alkoi 10. 7. klo 17.00 Tohmajärvellä. Sortavalan valtauksen jälkeen sen eteneminen suuntautui Aunuksen Karjalaan, Petroskoihin ja sieltä Syvärin eteläpuolelle Äänisjärven lounaispään.

Syvärin eteläpuolella joutui 7. Divisioonaa venäläisten voimakkaiden vastahyökkäysten kohteeksi. Näitten vastahyökkäysten torjumisessa joutui KTR 2 näyttämään voimansa. Siitä, että näissä taisteluissa saavutettiin täydellinen torjuntavoitto, lankeaa suuri ansio KTR 2:n tarkalle ja voimakkaalle tulelle.

Vihollisen vastahyökkäyksien tyrehdyttyä kevättalvella 1942 alkoi pitkä asemotakausi, joka linnoitus- ja puhdetöineen kesti aina vuoden 1944 kesäkuuhun. Tällöin vihollisen suurhyökkäys Karjalan kannaksella pakotti myös 7. Divisioonan vetäytymään nopeasti Syvärieltä vanhaan Suomeen aina Loimolan seuduille saakka. Näihin viivytystaisteluihin osallistui myös KTR 2 ja kun järjestelmälliset puolustustaistelut alkoivat Loimolassa, voidaan syystä katsoa, että linjamme kestivät tykistömme torjuntatulen ansiosta.

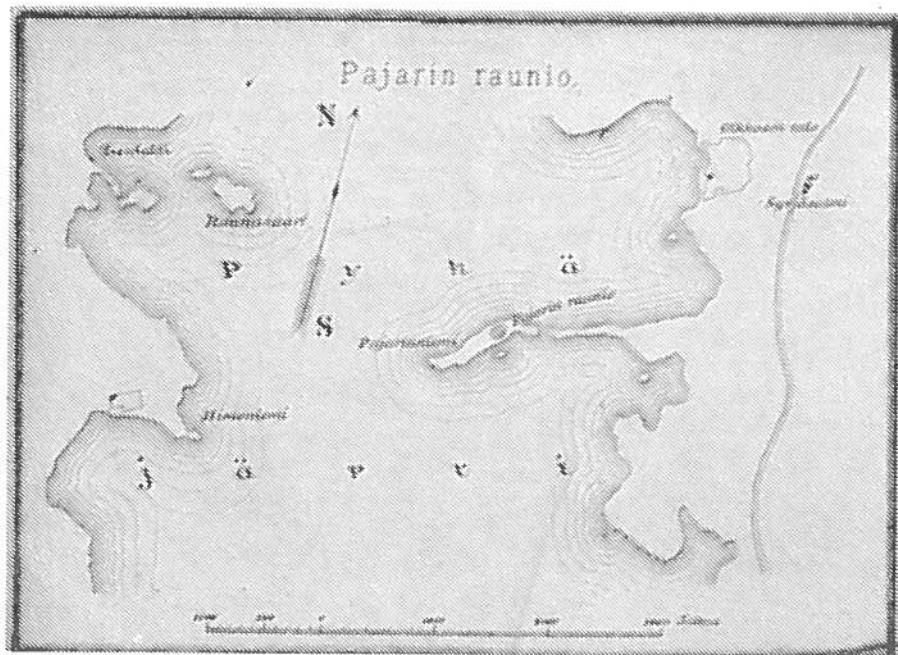
Kun rauha vihdoin syyskuussa koitti, vetäytyi KTR 2 takaisin lähtöpaikoilleen. II Psto hajoitettiin Outokummussa ja III Psto Käsämässä. Näistä kaaderihenkilökunta ja nuoret asevelvolliset siirtyivät I Pstoon Kontiolahdelle. Näin oltiin taas samassa tilanteessa kuin keväällä 1941.

4. 12. 1944 muuttui patteriston nimi II/KTR 1:ksi ja se alistettiin Lappeenrannassa olevalle KTR 3:lle. Helmikuun 2 p:nä patteristo siirtyi Ylämyllylle, jossa on sen jälkeen toiminut.

12. 7. 1945 alistus KTR 3:lle päättyi ja patteristo liitettiin omaan rykmenttiinsä ja 1. Divisioonaan kuuluvaksi. 15. 1. 1949 määrättiin patteristo itsenäiseksi 1. Divisioonaan kuuluvaksi joukkoyksiköksi ja varsinaisena nykyisenä rykmenttinä, KTR 1:nä se aloitti toimintansa 10. 2. 1953 komentajanaan eversti O. V. Mandelin. Syksystä 1956 vuoden 1957 loppuun on rykmentin komentajana toiminut eversti R. E. Hirva. Vuoden 1958 alusta on komentajana toiminut eversti A. E. Mattila.

Rykmentti on osallistunut kenttätykistön leireihin yleensä yhdessä Psto/PohPr:n kanssa muodostaen Harjoituspatteristo 1:n. Kahtena viime talvena on kyseisen harjoituspatteriston muodostamiseen osallistunut myös JPsto. Leirialue sijaitsee Heinuvaaran rinteellä. Tässä yhteydessä mainittakoon, että v. 1956 Harjoituspatteristo 1 voitti tykistökenraali V. P. Nenosen kiertopalkinnon vuodeksi haltuunsa ja oli v. 1957 samassa kilpailussa toinen.

Rykmentin kunniamarssina on Sotilaspoika.

Kun hän ilmestyi kirkkomäelle kiiltomustalla oriil- laan, oli rapuilla olevien paljastettava päänsä ja avattava kirkon kaksoisovet selkosen selälleen, jotta pajari pääsi ratsastamaan kirkon keskikäytävälle kuuntelemaan, mitä papilla oli sanottavaa. Pappi- kaan ei uskaltanut kieltää mahtavaa pajaria tällä tavalla häpäisemästä Herran huonetta. Tämä saman- lainen tarina on muuten sovitettu muihinkin vero- vouteihin, m.m. Simo Affleckiin.

Alustalaisien kiukkua herätti jo se, että rahaveron lisäksi pajari vaati heiltä kaikki taloudessaan tar- vitsemansa elintarvikkeet: jauhettua viljaa, voita, kalaa, lihaa, olutta j.n.e. niin suuret määrät, että ne ylittivät monin kerroin pajarin ruokakunnan tar- peet. Tähänhän kuului paitsi taloudenhoitajatarta kaksi pajarin renkiä. Vapaaherrakunnan asukkaat tiesivät varsin hyvin, ettei heille kuulunut pajarin talouden ylläpito, sillä pajari sai herraltaan palkan, jolla hänen olisi pitänyt elää ja hoitaa »hovinsa». Mutta pajaripa otti talonpojalta kaiken, mihin hänellä oli oikeus ja sen lisäksi vielä kaiken mikä ei kuu- lunutkaan hänen oikeuksiinsa eikä talonpoika voinut mitään, sillä vapaaherra ei tullut koskaan pistäyty- mään vapaaherrakunnassaan.

Kohta tultuaan Kiteelle antoi pajari kesällä lait- taan nilapuista venetelat Hyypiinjärven rannan jyrk- kään mäkeen ja kokosi seudun verkkäimmät vaimot ja tyttäret mäkeen. Rannassa hän istui veneeseen ja pakotti raippa kädessään naiset riisuutumaan alasti ja vetämään veneen teloja pitkin mäen päälle, missä sitten laski veneellä mäen Hyypiinjärveen. Naisten piti vielä laittaa lisälastiksi kiviä, jotta he joutuivat venettä ylös vetäessään kovasti kiemurtelemaan pajarin silmien iloksi. Kerrotaan, että vielä kolme sukupolvea sitten oli telain jäännöksiä nähtävinä tässä pajarin venemässä.

Kiteen pajarin edesottamuksista kerrottakoon edel- leen seuraava muistiin kirjoitettu tarina:

»Pyhäiltoina käski pajari seudun rahvaan kokoon- tumaan määrättyyn paikkaan, jossa hän näiden kans- sa oli omalla tavallaan 'vesikenkäsillä'. Miehet jäi- vät ulos ja vaimot hän asetti tuvassa toinen toisensa

viereen pyllysiinsä, kunkin pää pistettynä penkin alle ja takapuoli paljaaksi. Nyt tuli tietysti mies ker- rallaan tunnustelemaan omaa vaimoansa. Jos hän tässä kokeessa onnistui, pääsi hän vapaaksi, mutta se, joka sattui erehtymään, sai selkäänsä. Lienee kokeita jatkettu, kunnes kaikki oli loppuun leikitty.»

Kiteen pajarin kerrotaan myös vaatineen n.s. ensi yön oikeutta, ins priima noctis, s.t.s. morsiamen oli vihkimisen jälkeinen yö vietettävä pajarin vieressä. Tästä vaatimuksesta sitten koituikin pajarin tuho. Kun eräs »kovanaamaisempi» sulhasmies sai paja- rilta tällaisen vaatimuksen, hänpä ei lähettänytään morsiantaan pajarin hoviin, vaan valitti Ruotsin kuninkaalle. Valituksen johdosta määräsi kuningas pajarin hankkimaan lyhyessä ajassa kolme tynnyriä kiiskan mätiä ja kaksi puntaa jäniksen talia. Pajari saikin määrätty aineet paljon lyhyemmässä ajassa kuin oli vaadittu. Tuosta arvasi kuningas sulhasmie- hen valituksen oikeaksi ja tuomitsi pajarin kuolemaan sellaisella kuolemalla, jonka Kiteen vapaaherrakun- nan väki itse halusi. Tämä kuninkaan tuomio luettiin Kiteen kirkossa, jonka keskikäytävälle pajari oli tapansa mukaan ratsastanut. Kuultuaan tuomionsa ja nähdessään kirkkokansan kostonhimoiset ilmeet, alkoi hänen musta partansa tutista ja sen tien hän käänsi ratsunsa ja pakeni kannusten kilistessä ja kirkon lattian kaikuessa. Samassa keskeytyi jumal- lanpalveluskin ja kansa lähti ajamaan pajaria takaa miten kukin taisi. Vihastuneet takaa-ajajat saavut- tivat hänet n. 1½ pnk. päässä lähellä Syrjäsalmen lossia eräässä kapeassa niemekkeessä, josta pajari oli juuri yrittämässä uittaa ratsuansa Pyhäjärven länsirannalla olevalle Himoniemelle. Pajarin oma renki, joka oli noutanut hovista hevosen, sai hänet järvestä kiinni, eikä päästännyt irti, vaikka herransa pyyteli armoa ja tarjosi hänelle »kultarahataskuaan», joka aina riippui hänen kaulassaan. Niemeen oli sillä välin kokoontunut valtava kansanpaljous; mm. Kesä- lahdelta, missä tuomio myöskin oli luettu julki, oli kansa rientänyt kiireesti pajarin tuomiota panemaan tuoreeltaan täytäntöön. Niinpä julmistunut väki-

Jatk. siv. 15

Suomen sodassa 1808—09 taistelleen Liperin komppanian ja sen päällikön, majuri Herman Johan von Burghausenin muistokiven paljastusjuhlassa Liperissä syyskuun 14 pnä muodostui kaunis kunnianosoitus karjalaiselle soturille ja soturikunnolle. Kuvamme mainitusta tilaisuudesta. Ylinnä muistokiven luovutus ja vastaanotto. Yllä juhlayleisöä kuuntelemassa arvokasta ohjelmaa.

Pohjois-Karjalan Reserviupseeri- piirin ja -kerhojen toimihenkilöt v. 1958

A. Piirin edustus liitossa vv. 1958—1959

Hallituksessa kapteeni, varatuomari Paavo Turtola
Outokumpu Raivionmäki, puhelin: toimi 5601/278,
koti 5585.

Valtuuskunnassa kapteeni, metsänhoitaja Eino J.
Aro Joensuu Penttilä, puhelin: toimi 2801, koti 2807.

B. Piirin toimihenkilöt

Puheenjohtaja kapteeni, varatuomari Paavo Tur-
tola Outokumpu Raivionmäki, puhelin: toimi 5601/278,
koti 5585.

Varapuh.joht. kapteeni, kaupunginjoht. Tauno
Juntunen Joensuu Kouluk. 11, puhelin: toimi 3512,
koti 2566.

Sihteeri yliluutnantti, tarkastaja Erkki Rouhia-
nen Joensuu Ilveksenk. 16, puhelin: toimi ja koti 2437.

Taloudenhoitaja kapteeni, pankinjohtaja Ahti
Nevalainen Joensuu Siltak. 12 A, puhelin: toimi 4041,
koti 4045.

Urheilu-upseeri kapteeni, rehtori Aulis Koivusalo
Joensuu Hukanhaudat, puhelin: toimi 2122, koti 3238.

Piiri perustettu 23. 9. 1951

Säästötili n:o 60525/PYP Joensuun Pankki. Posti-
siirtotili n:o Ku 24 575.

C. Kerhot.

I. Enon Reserviupseerikerho r.y. (Perustettu 1. 5. 1954)

Puheenjohtaja yliluutnantti, piiriesimies Toivo
Simonen Uimaharju, puhelin: toimi ja koti 7.

Varapuh.joht. luutnantti, piiriesimies Martti Laa-
sonen Kaltimo Niska, puhelin: toimi ja koti 9.

Sihteeri vänrikki, kk.opettaja Antti Puhakka Kal-
timo Louhioja, puhelin: toimi ja koti 134.

Taloudenhoitaja luutnantti, pol.konst. Heikki Iko-
nen Kaltimo, puhelin: toimi ja koti 106.

Urheilu-upseeri luutnantti, kk.opettaja Paavo Kol-
jonen Kaltimo, Eno.

II. Ilomantsin Reserviupseerikerho r.y. (Perustettu 2. 3. 1953)

Puheenjohtaja luutnantti, metsänhoitaja Aatos
Tuovinen Ilomantsi kk., puhelin: toimi 58, koti 66.

Varapuh.joht. kapteeni, metsänhoitaja Helge Posti
Ilomantsi kk., puhelin: toimi 99, koti 44.

Sihteeri ja taloudenhoitaja luutnantti, metsänhoi-
taja Unto Sarasti Ilomantsi kk., puhelin: toimi 58,
koti 150.

Urheilu-upseeri vänrikki, metsäteknikko Urho
Varis Ilomantsi kk., puhelin: koti 110.

Liperin juhlilta. Ylinnä kunnianosoitus sankarihau-
dalla ja yllä varuskuntien seppeleen lasku muisto-
kivelle.

Kaskuja rajamme vartijoista

Rajavartiostossa Pohjois-Karjalan alueella on koko itsenäisyytemme ajan palvellut virkeitä ja suomalaisittain totisiakin miehiä. Vanhemman polven edustajat ovat muistelmissaan kertoneet juttuja, jotka valottavat vuosien varrelta rajalla sattuneita tapahtumia. M.m. näin:

(Kaarlo Kempas:)

Tarkastava väepeli on suorittanut vartion tarkastuksen ja lausuu lopuksi: »Vartio oli hyvässä kunnossa, varusteet, aseet ym. hyvin hoidettu, mutta — valopistoolin piipussa ilmeni vähän ruostetta — —», johon vartiopäällikkö, alikersantti arvoltaan, vastasi: »Kyllä oli — mutta onhan siinä reikää ruostuakin!»

(J. A. Rainola:)

Aliupseerin ollessa harjoituksissa Ilomantsissa ja joukkueen ollessa tauolla antoi kapt. J. Aho käskyn silloiselle väepeli Sajannolle: »Ottakaa joukkue maantielle pariinohon pyörät mukana.» Sajanto häkeltyi jostakin syystä ja tokaisi: »Kyllä, herra pyöräkapteeni.»

Kerran ampumakilpailuissa Sajannon pistoolista laukesi kaksi laukausta yhtäaikaan. Komentaja tiedusteli: »Mites väepeli sillä tavalla ampuu.» Sajanto vastasi: »Herra kapteeni, kaksi meni seläkkäin.»

(Veikko Hyttinen:)

2. Komppaniassa sattui Kivivaaran ja Aittokosken välillä tällainen tapaus: Partiossa oli jääkärikorpraali Jaakko Saarenpää, päältäpäin vähän niin ja näin, kaverinaan rjva Lemponen, kun partiota vastaan tuli ns. Hattuselkosen ukko, joka kovasti vihasi rajamiehiä. Pojat tunsivat ukon, mutta eivät olleet tuntemina. He kysyivät kuka hän on ja mitä asiaa hänellä on liikkuu raja-alueella. Ukko ei suostunut ilmoittamaan, mutta pojat tiesivät keinon, he käskivät heittää housut alas ja kun lähellä sattui olemaan iso muurahaiskeko, käskivät ukon istua siihen. Eihän hän suostunut, mutta pojat panivat ukon vängällä. Ei kai siinä ollut mukava olla koska hän oli ruvennut juttelemaan syntymästään saakka ja myös millä asioilla liikkui. Ukko käveli kuin sahapukki pari viikkoa, mutta ei kenellekään puhunut mikä häntä vaivasi, eivätkä pojatkaan puhuneet kuin »muutamalle» — —.

(V. Väisänen:)

Vuotena 1930 alkoi koulutus saada vakiintuneet muotonsa. Tarkastava väepeli (Julius P.) suoritti kaksi kertaa kuukaudessa vartioihin tarkastusmatkan, jonka yhteydessä hän piti jonkun oppitunnin ja pienen harjoittelun sekä ammuntoja. Kerrankin Julius koetti selittää rikoslakia: »Se on sitten ihmeellistä tämä lakikieli — myönnettäköön — oikeutettakoon — velvoitettakoon —, miksei se sano suoraan, että se on kieroia niin paljon ja sillä siisti.» — Hän viskasi kirjan pois ja sanoi: »Pannaanpa yks ramina.»

(K. Huikuri:)

Kuolismaa—Liusvaara maantien valmistuttua saapui Kuopion läänin maaherra rajakomendantin seurassa henkilöautolla Ilomantsin Liusvaaran kylään tarkastamaan rajavartioitehtävissä olevaa henkilöötä sekä samalla tutustuakseen rajan rahvaaseen.

Herroja odoteltaessa oli kyläläisiä kokoontunut joukolla erään talon pirttiin kuulemaan mitä heillä oli sanottavana alaisilleen. Herrat tulivat.

Kuultiin rajan läheisyydessä asuvan kylän huolista yhtä ja toista ja keskustelu sujui lupsakassa sävyssä. Ei ollut moittimista puolin eikä toisin. Puhuttiinpa karuista maanviljelysoloista, kaskeamisesta vaaroilla hallan takia, metsästyksestä syksyisin ja kalastuksesta kesäisin sekä savottatöistä näillä seu-duilla. Kaikki meni hyvin.

Tuli järjestyksen ylläpidon ja käyttäytymisen vuoro. Maaherra kysyi: »Miten on ollut sen puolen asianlaita?» Pirtissä vallitsi täysi hiljaisuus. Ei kuulunut hiiskaustakaan. Viimein raja-alik. Metsoharju, joka oli järjestyksen mies ja toimen mies, nousi ja ilmoitti »Hyvin, hyvin menöö, mutta tiällä Liusvaaran kylässä tahtovat keittää viinoo, ja joka on pahe kerrassaan ja josta ois päästävä.»

Kruununnimismies Pirinen samalla aikaa äkäiseen äänensävyyn melkein jatkoksi julistaa itsensä maaherran kuulleen, että »— se on aivan rikollista, että karuissa olosuhteissa elävän kylän viljaa keitetään viinaksi» jne.

Seurasi hiljaisuus jälleen, ikäänkuin jokainen olisi ollut tuomiolla tuosta rötöksestä ja juuri tässä pirtissä. Nyt kysyi maaherra: »Onko tämä kaikki totta?» »Totta, totta on», julistaa Metsoharju. Entäs toiset? Talonisäntä Misa rohkaistuu ja selittää: »Hei herra, herra Maaherra, kaikki ei oo totta. Lääkkeeksihän se on tullut käytetyksi, vaikeitten tieolosuhteitten takia juuri tässä kylässä, kaikki on mennyt ihan omiin tarpeisiin. Herra Nimismiehelle mie sanoisin, että kyllä lakii on tiällä nouvatettu ihan tarkalleen, sillä ei myös olla sitä viinoo keitetty viljasta, vaan kartohkasta (perunasta), jota on ollut yli oman tarpeen ja riittämiin sekä vieläpä elukoillennii.»

Tähän ei voinut maaherrakaan muuta kuin nau-run hörähtää. Niin naseva oli Misan selostus kyläläisten puolesta, että sen koommin ei siitä rupateltu puolin eikä toisin. Sopimukseksi kuitenkin lienee tullut, että nyt kun kerran kylään on maantie saatu, ei keitetä enää perunastakaan sitä viinoo, vaan tyydytään valtion virallisesti valmistamiin lääkkeisiin ja roppeihin. Tämä päätös kyläläisiä miellytti ja oli laki heidän mielestään, koska se oli itsensä maaherran sanelema.

Jääkäriväepeli Kalle Svärdillä oli paljon juttuja, joita hän kertoili nuoremmilleen. Seuraavassa pari sellaista:

Palvellessaan LR:ssa Kursussa vartiopäällikkönä oli hän pyytännyt kärppiä seuraavalla tavalla: kun oli kova pakkaneen ja kirkas kuutamo oli hän nakellut hangelle kirikkaaksi kiilloitettuja pöytäveitsiä. Kärp-

pä, utelias kun oli, oli kielellä lipaissut veistä ja jäi tietysti kielestään kiinni. Tästä säikähtäneenä se oli päästänyt niin pahan hajun että kuoli omaan hajuunsa. Kallen ei tarvinnut kuin aamulla kerätä karpät talteen. Rotat olivat Kursussa olleet tavallista viisaampia. Kalle kertoi ihmetelleensä, kun hänen ampumansa linnut oli aina syöty viimeistä murua myöten, vaikka hän oli ne ripustanut kellarin kattoon riippumaan, naru vaan oli jäljellä. Ryhtyessään ottamaan selvää miten rotat menettelivät, oli hän todennut niiden rakentaneen pyramiidin laumastaan ja ylimpänä olleen syötyä itsensä täyteen, siirtyi aina seuraava jatkamaan syöntiä.

Julius Pippola oli niinikään juttunikkari parasta laatua. Metsäelävien elämää, tapoja ja kieltä hän ymmärsi erittäin hyvin. Seuraavassa pari esimerkkiä:

Rusakkojänis kuulemma makaa päivän pellon ojassa poikittain takakäpälät ojanpenkkaa vasten valmiina hyppyyn, jos tulisi kiire lähtö. Julius, tämän tietäen, oli aamuisin seurannut mihin rusakot asettuivat päivälevolle. Hiivittyään lähelle oli hän karjaissut kauhealla äänellä, josta säikähtäneenä rusakko ponkaisi niin rajusti, että takakäpälät olivat poikki kerralla. Julius nosti paistin olalle.

Metsäkanojen kanssa Julius oli hyvin tullut toimeen. Kerrankin oli hän aamulla metsäpolkua kävellessään tavannut ansalankaan tarttuneen metsäkanan, joka oli pitänyt varsin pahaa meteliä. Julius oli jäänyt vähän kauemmas kuuntelemaan mitä tipu sanoi. Oli kuulemma tarinoinut seuraavasti: »Kopek, kopek, tä-tässähän nyt koko päivä meni, kopek, kopek, eipäs se Pi-Pippola p-kelekään tule, kopek, kopek.»

Vuottoniemen kuulu karhunkaataja Feodor Maksimainen kuunteli kerran vartiolla vääpeli Syhl'in pitämää oppituntia luodin radasta. Häntä oli jäänyt kaivelemaan kun S. selitti luodin radan olevan kaarevan. Tavattuaan seuraavan kerran silloisen komentajan ja hyvän ystävänsä Raappanan, oli Maksimainen sanonut: »Kuule sie majur tai mikä liet everstluutnant, viäpel opettaa viärin miehil, ei luoja rata ole viärä, suora on, niät sie kun mie karhuu sihtoon suoraan mänöö luoti.»

Kapteeni Serenius oli aikoinaan hyvä ampuja ja samalla innokas metsämies. Muistipahan hän kehais-takin, että se on tavallisesti »tipu ja laaki, jeeveli». Mentyyään jälleen kerran vartioon mukanaan tarkka luodikkonsa, olivat ilkikuriset vartion pojat napauttaneet S:n luodikon jyvää hiukan sivuun. Seuraavana päivänä lähdettiin metsään ja S:n piti näyttää kuinka se »tipu ja laaki» tulee. Hetihän ukkoteeri näkyikin petäjän latvassa 150—200 m päässä. S. hangelle pitkälleen ja ampui, ei tullut tipu alas, ampui toisen, kolmannen kerran, siirtyi lähemmäs, sama tulos. Mukana olevia rajamiehiä olisi naurattanut, mutta kun ei uskaltanut nauraa. Kävi niin, että Serenius ampui ja siirtyi aina väliin lähemmäs, kunnes viimeisen patruunan ammuttuaan saman puun alta, jossa teeri istui samassa luodikon jyvänkin putosi hangelle, »jeeveli». Tämä on Sarpin itsensä mieluisimpia juttuja.

joukko peitti pajarin ratsuineen mukulakivillä niin, että rauniosta tuli n. 4 kyynärää korkea ja ristiin mitaten 3 syltä suuri. Kansaa kerrotaan olleen niin paljon, että jokainen tarvitsi kantaa vain yhden kiven.

Vain pajarin vihatut kasvat jäivät näkymään rauniosta. Kansantarina kertoo hänen eläneen useita vuorokausia, itkeneen ja voivotelleen kunnes lopulta kuolema saapui. Tarina kertoo edelleen, että vielä kauan pajarin kuoltua kulttiin P a j a r i n n i e m e s t ä, jonka nimen tapahtumapaikka sai, varsinkin kesäisinä öinä hänen surkea ja kammottava huutelunsa: »Voi, minun sulkkuisia suitsiani ja hopeisia kannuksiani!»

Näin kosti kansan suussa säilyneiden tarinain mukaan Kiteen väki armottoman ja raa'an pajarinsa pahat teot.

Noin vuonna 1811 kerrotaan muutamien »Käkisalmen herrojen tutkineen pahan pajarin kivihautaa kokonaisen syyspäivän ja v. 1839 oli eräs pietarilainen herra 20 miehen voimalla purattanut raunion ja löytänyt yhden hopeisen kannuksen, luun jäännöksiä, piitä, rahoja ja kovasimen, jotka hän oli kaikki vienyt mukanaan.

Näin kertovat kansalaiset.

Tämän jälkeen oli veroherraksi tullut Simo Hoppenstong. Kun sitten kuningatar Kristiinan läänitykset otettiin takaisin valtiolle v. 1680, vuokrasi Hoppenstong v. 1684 kreivi Lilljen vapaaherrakunnan kruunulta ja hoiti sitä kuolemaansa saakka vuoteen 1697. Hänen hautakivensä mainitaan olleen Kiteen entisen kirkon alttarin edustalla siltaan upotettuna, mutta v. 1876 kirkon palaessa juhannusyönä paloi tämäkin hautakivi.

Vuosipäivä Pohm. TR:llä

Pohjanmaan Tykistörykmentti vietti vuosipäiväänsä tk. 6 pnä Ylämyllyllä. Juhlallisuudet alkoivat jo aamupäivällä rykmentin edustajien laskiessa seppeleen Liperin sankarihaudalle. Klo 13 rykmentti kokoontui kasarmin kentälle, jolloin evltn A. Han-jälkeen sotilaspastori P. Kortekangas piti kenttäkia ilmoitti joukot rykmentin komentajalle ev A. E. Mattilalle. Komentaja tarkasti joukot ja tämän hartauden.

Isänmaan virren jälkeen ev. Mattila piti puheen, jossa hän korosti rykmentin lipun ilmentämistä perinteistä. Samassa yhteydessä hän ojensi rykmentin henkilökunnalle myönnetyt kunniamerkit. Puhe päättyi kolminkertaiseen eläköön-huutoon isänmaalle.

Katselmuksen päätyttyä alkoi päiväjuhla rykmentin ruokalassa. Tilaisuuden ohjelmassa oli mm. Kontiolahden varuskuntasoihtokunnan musiikkiesityksiä. ev Mattila puhui ja AUK:n kuoro esiintyi opp. Seppo Könösen johdolla. Kapt. O. Pyykkö piti esitelmän ja opp. Lintuniemi esitti viulusooloja. Vapaan sanan aikana esitettiin rykmentille lukuisia onnitteluja. Juhlapäivän tilaisuudet jatkuivat vielä illalla, jolloin upseereilla oli juhlatilaisuus Joensuussa ja alipuseereilla kerhollaan Ylämyllyllä. Varusmiehillä oli ilmainen elokuvaesitys.

KUNNIANOSOITUS

Olli Tiaisen patsaalla

Erikoisen innostavaksi maanpuolustustahdon ilmaukseksi muodostui tk. 6 pnä Joensuun Reserviupseerikerhon järjestämä kunniakäynti rajakapteeni Olli Tiaisen patsaalla Joensuun Niinivaaralla. Kunniakäyntiä edelsi osanottajien marssi halki kaupungin: lippulinna, partiolaiset ja teinit soihtuineen, Kontiolahden varuskuntasoihtokunta sekä reservin aliupseerien ja upseerien osastot muodostivat edustavan kulkueen, jota sankat yleisöjoukot katujen varsilla seurasivat. Patsaan ympäristössä oli ohjelmansuorituksen alkaessa tuhatmäärin yleisöä.

Patsaalla oli reserviupseerien muodostama kunnivartio ja oli tienoo valaistu tervapadoin ja valonheittimin. Varuskuntasoihtokunnan ja Karjalaisten laulun ensi säkeistön puhaltaman fanfaarin jälkeen piti juhlatoimikunnan puheenjohtaja isännöitsijä V. J. Rinne puheen, jossa hän korosti, että se kansa joka ei anna arvoa esi-isien töille, sillä ei ole tulevaisuutta, vaan sen yli käyvät voimakkaana ajan aallot ja kansa joutuu häviöön. Me olemme ymmärtäneet isänmaallisen hengen ja maanpuolustustahdon arvon, sillä olemmehan enemmän kuin kerran joutuneet ase kädessä puolustamaan tätä maata ja sen vapautta. Me tarvitsemme Olli Tiaisen tapaisia, toimintatarmoisia isänmaan ystäviä tänä päivänä ja aina.

Teini Reijo Mattilan esitettyä lausuntaa puhalsi soittokunta mus. kapt. O. Lehmuskallion johdolla Karjalan jääkärien marssin lippujen tehdessä kunniaa. Kaupunkineuvos Aulis V. A. Könönen kuvaili puheessaan rajakapteeni Olli Tiaisen elämäntyötä rakastamansa isänmaan ja Pohjois-Karjalan hyväksi. 150 vuotta sitten Olli Tiainen muutamane rohkeine apulaisineen ilmestyi marraskuun 7 päivän vastaisena

KOLLAAN RINTAMALTA:

Kerran, kun pataljoonan komentaja soitti Kauhulle, kuului puhelimesta ankaran tykistökeskityksen jyly. Komentaja kysyi heti, minkälainen tilanne.

— On juuri hyvin jännittävä paikka, vastasi Kahu.

— Tarvitsetko apua?

— No, enpä juuri, kai minä tämän jaksan avuttakin lukea, vastasi Kahu, joka oli lukemassa Curwoodin kirjaa »Kuoleman polulla».

Adresseja myyvät eri paikkakuntien **reserviupseerikerhot** ja **reservialiupseeriyhdistykset** tai pankkien konttorit ja kirja- ja paperikaupat kerho- ja yhdistyspaikkakunnilla. Ala-Siurun Kukkakitomo, Hautaus-toimisto ja Kukkakauppa Helmi Tuppurainen Joensuussa.

yönä Joensuun Niinivaaralla kolleegiasessori Otto von Fürstenbergin virastoon, vangitsi hänet ja hänen lähimmät miehensä ja kuljetti korpia myöten päämajaansa Ahveniseen, osoittaakseen ettei Pohjois-Karjalaa oltu voitu kukistaa.

Puheen jälkeen yhtyi yleisö torvien säestyksellä Karjalaisten laulun viime säkeistöön ja tilaisuuden päätteeksi soittokunta puhaltti fanfaarin. Marssin tahdissa siirtyivät rivistöt patsaalta. Lyhyt ja koruton, mutta isänmaallisen hengen leimaama juhlatilaisuus oli päättynyt.

KARJALAN POJAT

Toimitus ja konttori: Pohjois-Karjalan Reserviupseeripiiri, Ilveksenkatu 16, Joensuu. Puhelin: 2437 ylltln. Erki Rouhiainen.

Päätoimittaja: Torikatu 33, Joensuu. Puhelin 2818 ylltln. Veikko Pekkarinen.

Toimitus: Pekkarinen Veikko päätoimittaja, Rouhiainen Erkki toimitussihteeri ja Luostarinen Erkki toimittaja.

Vakinainen avustajakunta: Anttila Niilo ylltln., apteekkari, Haapalainen Veikko kapt., kontt.pääll., Haaranen Toimi evl. evp., Haarla Holger farma-seutti, Hintikka A. L. maist., Hytönen Joose ltn., kansanop. joht., Kaltiainen Toivo kapt., Kettunen Kaarlo vääp., metsänhoit., Kontiala Lassi kapt., opett., Korhonen Erkki vääpeli, maanvilj., Krogerus Olavi ylltln., kirkkoherra, Kärkkäinen Y. majuri, Lallukka Arvi A. vääp., kauppa, Muilu Ville ltn., kirkkoherra, Mustonen Hemmi, kapt., kirja-kauppa, Määttä Olavi ltn., metsänhoit., Oksanen H. W. kirkkoherra, Pitkänen Otto kapt. ev., Penttinen Reino majuri evp., Sairanen Jussi, toimitt., Savola Heikki kirkkoherra, Tietäväinen E. ltn., nimismies, Tiitinen Kalle kirkkoherra, ltn., Tolonen Aimo kapt., kontt.pääll., Tuovinen Aatos luutn., metsänhoit., Turtola Paavo, kapt., varatuomari sekä upseeri- ja aliupseerikerhojen valitsemat.

Talous: Pohjois-Karjalan Reserviupseeripiirin taloudenhoitaja, kapt., pankinjohtaja Ahti Nevalainen, Siltakatu 12, Joensuu. Puhelin: 4045 (PYP).

Lehden postisiirtotili: 24575.

Lehden tilaushintaa: 250 mk vuosikerta. Irtonumerot 75 mk.

Karjalan Pojat-lehden ilmoitushinnat

1/1 siv. 1-vär. koko n. 410 cm ²	20.000:—
1/2 » » » » 205 »	11.000:—
1/3 » » » » 137 »	8.000:—
1/4 » » » » 103 »	6.000:—
1/8 » » » » 52 »	3.500:—
1/16 » » » » 35 »	1.000:—
1/32 » » » » 13 »	1.000:—
Rivi (ainoastaan nimi)	500:—

MAANPUOLUSTUSVÄKI

*onnittelee
tai valittaa surua
arvokkaalla
tavalla*

MAANPUOLUSTUS- ADRESSILLA

Adresseja myyvät eri paikkakuntien **reserviupseerikerhot** ja **reservialiupseeriyhdistykset** tai pankkien konttorit ja kirja- ja paperikaupat kerho- ja yhdistyspaikkakunnilla. Ala-Siurun Kukkasitomo ja Hautaustoimisto ja Kukka-kauppa Helmi Tuppurainen Joensuussa.

Pohjois-Karjalan piirin kerhot ja yhdistykset:

1. Enon Reserviupseerikerho
1. Enon Reservin Aliupseerit
2. Ilomantsin Reservin Aliupseerit
2. Ilomantsin Reservialiupseerikerho
3. Joensuun Reserviupseerikerho
3. Joensuun seudun Reservin Aliupseerit
4. Juuan Reserviupseerikerho
4. Juuan Reservin Aliupseerit
5. Kiteen Seudun Reserviupseerikerho
5. Kiteen Reservin Aliupseerit
6. Lieksa—Pielisjärven Reserviupseerikerho
6. Lieksa—Pielisjärven Reservin Aliupseerit
7. Nurmeksien Reserviupseerikerho
7. Nurmeksien Reservin Aliupseerit
8. Outokummun Reserviupseerikerho
8. Kuusjärven Reservin Aliupseerit
9. Polvijärven Reserviupseerikerho
9. Polvijärven Reservin Aliupseerit
10. Rääkkylän Reserviupseerikerho
10. Rääkkylän Reservin Aliupseerit
11. Tohmajärvi—Värtsilän Reserviupseerikerho
11. Tohmajärven Reservin Aliupseerit
12. Viinijärven Reservin Aliupseerit

JOENSUUN RESERVIUPSEERIKERHON

adressipalvelu sijaitsee

KOIVULA OY:ssä

Joensuu — Yhdyslinna. Puh. 2051.

Reserviupseeriliiton jäsenmerkkejä saatavana samassa paikassa.

Luettelo Maanpuolustuksen Tuki ry:n myyntiartikkeleista.

ADRESSIT maanpuolustustyön tukemiseksi:

- »Leijona» — valkoinen
- sisälehti viivaton
- » » viivallinen
- »Leijona» — harmaa
- sisälehti viivaton
- » » surunvalittelu

»Peruskalliomme — Maanpuolustus» RAuL

— sisälehti viivaton

»Peruskalliomme — Maanpuolustus» RUL

— sisälehti viivaton

Surunvalitteluadressi

— sisälehdessä muistosäkeistö

— sisälehti ilman muistosäkeistöä

RUL:n adressi, harmaa, ruotsinkielinen

KORKOKUVAT:

— pronssinen

— » , taustalla

TAIDELASI:

— taidelasilautanen »Inari»

STANDAARIT:

— RUL:n standaaari

— RAuL:n standaaari

KIRJAT:

— Aatteen ja Asein, nidottu

— Lauluohjesääntö (LO₁), RUL

— Peruskalliomme — Maanpuolustus-julkaisu

— nahkaselkäinen

— kluuttikantinen

— Sodissa vv. 1939—40, 1941—45 kaatuneet

suomalaiset upseerit-julkaisu

— Upseerin Käsikirja III osa

KORTIT:

— Joul- ja Uudenvuodenkortit, kuvallinen, valk.

kartonki 1-taitteinen, koko 105—148 mm, suom.

— Sama. Talouselämän käyttöön tarkoitettu

— RUL:n merkillä, kuvallinen, valk. liitupa-
peri, 2-taitteinen, koko kuin ed. (ruots.)

— Peruskalliomme — Maanpuolustus, ilm. ku-
vaa, 1-taitteinen, koko 70x110 mm. (ruots.)

— Kortteja ilman tekstiä.

Peruskalliomme — Maanpuolustus, valk. kar-
tonki, 1-taitteinen, koko 70x110 mm. (ruots.)

— Kiitoskortit, Peruskalliomme — Maanpuolustus,
kuin ed. (suom. ja ruots.)

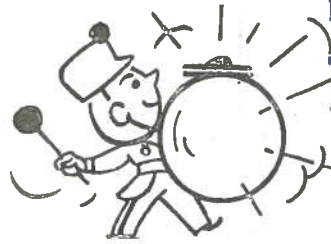
— Pöytäsijoituskortit, valk. kartonki koko 52x95
mm

RUL, merkki sininen

» » kohopainanta

RAuL, » sininen

HELSINKI

Liisank.1

Sotatieteellinen Keskuskir-

asto

KARJALAINEN KAUPPA-AITTA

ARVI A. LALLUKKA

JOENSUU — Kauppakatu 20 ja Kauppakulmassa

TARJOAA käsilaukkuja, matkalaukkuja ja erilaisia ostoskasseja suuresta valikoimastaan.

Rakennusliike
AALTIO ja ESKELINEN Oy

JOENSUU — KOULUKATU 49
PUH. 2368

OY Joensuun
Vuota- ja Nahkakomppania

JOENSUU — KAUPPAKATU 26
PUHELIMET 21 32 — 21 46

M. Kakkonen
URHEILUVÄLINEITÄ - ASUSTEITA

JOENSUU — PUH. 2124

Muotiliike
A I N I A H O L A

Joensuu — Kauppakatu 27
Puh. 2083

P A A V O
H U K K A N E N

JOENSUU — KAUPPAHALI

Sopiva lahja maanpuolustus-
miehelle on

KARJALAN POIKIEN KILLAN

KILTAKIRJA,

jonka tuotto koituu esittävän
yhdistyksen hyväksi.